

EU vurderer å ta inn nye land i EØS-avtalen:

Norge kan bli lilleputt

KONTRAKT: EU vurderer å gjøre EØS-samarbeidet til et «venterom» for mulige nye EU-land. Det kan bety at Norge må samarbeide med Ukraina og Hviterussland.

ØKONOMI

Av Johan Brox og Emilie Ekeberg (tekst) og Monica Larsen (foto)

– Vi venter på utfallet av den norske Europautredningen. Etter at den er klar, vil EU presentere sin egen evaluering av EØS-avtalen i løpet av neste år, bekrefter János Herman, EUs ambassadør til Norge.

EU-rådet startet i desember i fjor en evaluering av EØS-avtalen, avtalen som sikrer Norge, Island og Liechtenstein tilgang til EUs indre marked.

Den norske Europautredningen har så langt funnet at EØS-avtalen bare er en del av et mylder av avtaler mellom Norge og EU, noe som gjør EUs forhold til Norge nokså uoversiktlig. Utredningen er ventet like over nyttår.

Krefter i EU-rådet vil erstatte hele EØS-avtalen med en ny avtale som skal definere alle Norges forpliktelser til EU og omvendt. EUs evaluering er ventet i løpet av 2012.

– Norge kan bli lilleputt

EU-ambassadør Herman uttalte hele EØS-avtalen med en ny avtale som skal definere alle Norges forpliktelser til EU og omvendt. EUs evaluering er ventet i løpet av 2012.

FAKTA

EØS-avtalen:

■ Avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS) ble undertegnet i 1992 for å gi europeiske land utenfor EU tilgang til EUs indre marked.

■ EØS-medlemmene er i dag Norge, Island og Liechtenstein.

■ Som EØS-medlem plikter Norge å innføre EU-direktiver som berører det indre marked.

■ Siden 1992 skiller imidlertid EU stadig mindre mellom markeds- og ikke markedsrelevante direktiver, noe som har skapt strid om EØS-avtalen i Norge.

ALTERNATIV: EU, her ved ambassadør János Herman, tegner nå Europa-kartet på nytt og vurderer store endringer i EØS-avtalen.

tias ambassadør med at landet etter planen snart er fullverdig EU-medlem.

EU planlegger også å ta flere land inn i EØS-avtalen, ifølge professor Jan Erik Grindheim ved Institutt for sammenliknende politikk ved Universitetet i Bergen, som holdt foredrag på seminaret.

– I EU er det snakk om å bringe inn land som Ukraina og Hviterussland, land som er umodne for EU-medlemskap, inn i EØS-avtalen, sier Grindheim.

Han er ikke i tvil om at det vil få store konsekvenser for Norge. I dag er Norge en slags stormakt blant EØS-landene, og står for 97 prosent av EØS-midlene til fattige land i Europa.

– Blir store land som Ukraina med blir Norge en lilleputt også i EØS. Det kan endre stemningen om EØS-avtalen her hjemme. Europa-kartet er i endring, og Norge må velge hvor vi skal stå, mener Grindheim.

Oppfordringen deles av EUs ambassadør János Herman:

– Nå er det institusjonelle rammeverket i EU i endring. Da må Norge på nytt ta stilling til hvordan dere vil forholde dere til EUs institusjo-

ner, sier han til Klassekampen.

Blir EØS utvidet får det helt konkrete utslag for Norge. Skal Norge legge ned veto mot et EU-direktiv, må hele EØS gjøre det. Får nye, folkerike land stemmerett endrer det maktbalansen kraftig.

Et todelt Europa

Det største sjokket på EU-toppmøtet på fredag, var at Storbritannias konservative statsminister David Cameron

som eneste statsleder sa plent nei til Tyskland og Frankrikes planer om en ny, finanspolitisk traktat. Planen er å sette hele EU under felles, finanspolitisk styring.

Leder for Universitetet i Oslo senter for europaforskning (Arena), professor Erik Oddvar Eriksen, tror Storbritannia er på vei ut av EUs kjerne og kan være på vei inn i EØS.

– Vi er på vei inn i et todelt Europa. EU blir stadig mer sentralisert og integrert, mens

Storbritannia har valgt å stille seg utenfor. På sikt kan det bli aktuelt for Storbritannia å bli EØS-land. Jeg tror ellers Moldova og landene på Balkan blir tatt opp i EØS-avtalen før Ukraina og Hviterussland blir det, uttaler Eriksen.

Nylig viste en spørreundersøkelse i Klassekampen at 52 prosent ville foretrukket en handelsavtale, mens bare 19 prosent vil beholde EØS-avtalen.

innenriks@klassekampen.no

Forventer økonomisk kollaps

Økonomer forventer full økonomisk krise i Europa etter EU-ledernes toppmøte før helga.

– Så lenge de ikke vil begrense finanssektoren, går krise sin gang, og det går fort, sier Rune Skarstein.

Han mener at EU-lederne heller bensin på bålet, ved å la den europeiske sentralbanken gi mer lån til bankene. For Norge betyr det boligkrise og høy arbeidsledighet når den økonomiske krisa i løpet av neste halvår vil nå Tyskland, mener Skarstein.

– Problemet er jo at de sager av greina de sitter på. Ekspor-

ten til de andre eurolandene må jo gå ned gjennom den politikken som nå blir ført, samtidig som eksporten til Kina stagnerer. Vi må regne med at det i løpet av et halvt år vil begynne å gå nedoverbakke også i Tyskland.

I Norge vil det bety krise for eksportindustrien og hardere lønnsoppgjør, som igjen kan føre til ei boligkrise, mener Skarstein.

– Det er en kritisk faktor. Hvis det blir lønns- og inntektsstagnasjon i Norge på grunn av økonomisk krise i Europa, så er gjeldsvolumet nå så høyt at jeg tror vi vil få ei

skikkelig boligkrise. Det vil slå over på bankene også, så utsiktene er ganske dystre.

Også økonom Erik Reinert spår dårlige tider.

– Det er jo veldig tydelig at finanskapitalen sitter i føresetet i Europa, fordi man kutter lønninger og kutter etterspørsel. Jeg tror at det blir en depresjon, det ser ut som at man prøver å kopiere 30-tallet. Det kommer jo til å treffe næringslivet i Norge også.

– Det er ikke noe lystig, vi går bevisst inn i ei krise, sier Reinert.